

Nelson Mandela en Amsab

Piet Creve, Amsab

Onder deze wervende, maar enigszins misleidende titel leest u hier een verslagje van de stage op Amsab van Herman Mkatingi, Zuid-Afrikaans archivaris. Bij een bezoek vorig najaar aan de republiek Zuid-Afrika kondigde Vlaams minister-president Patrick Dewael aan dat de samenwerking met dat land wordt opgevoerd en dat daarvoor meer middelen beschikbaar komen. Naast initiatieven op terreinen als gezondheidszorg, huisvesting en onderwijs, is er ook samenwerking op het vlak van bibliotheken en archieven. En zo kreeg Amsab de vraag om een stageprogramma van één week voor een archivaris uit te werken. Dat was trouwens niet de eerste keer. Onze instelling heeft de voorbije jaren reeds meerdere keren stagiairs opgevangen, bijvoorbeeld uit Tunesië.

De vraag van het Vlaamse ministerie kwam vrij laat en wij bleven grotendeels in het ongewisse over de achtergrond en de verwachtingen van de stagiair. Achteraf bleek dat ook Mkatingi pas laat op de hoogte was gebracht van zijn zending. In die omstandigheden een gepast programma uitwerken is geen sinecure, maar Michel Vermote slaagde erin een aanbod sa-

men te stellen dat onze stagiair kon boeien. Die indruk is niet zozeer gebaseerd op de informele evaluatie achteraf, maar vooral op het meemaken van de geanimeerde gesprekken bij de diverse bezoeken. Die gelegenheden boden Mkatingi de kans zijn eigen werkzaamheden toe te lichten.

Nu de apartheid tot de geschiedenis behoort, bereikt de wind van verandering ook het archieflandschap. Enkele jaren geleden kwam een nieuwe nationale archiefwet tot stand. Mkatingi is verbonden aan het archief van de Northern Province, een uitgestrekt gebied dat grenst aan Botswana, Zimbabwe en Mozambique. In die hoedanigheid schreef hij mee aan de provinciale archiefwet van zijn regio. Het archiefwezen daar is in volle opbouw. Vanuit zijn standplaats Pietersberg, zo'n 500 kilometer ten noorden van Pretoria, proberen Mkatingi en zijn ploeg mensen en organisaties bewust te maken van het belang van archieven en ondersteuning aan te bieden. Ze weten zich daarbij moreel en financieel gesteund door een overheid die archieven een belangrijke plaats toemeet in het nieuwe Zuid-Afrika. Het lijkt een constante in landen waar een repressief of dictatoriaal regime net de plaats heeft moeten ruimen: daar barst de strijd om het verleden pas goed los. Veel aandacht voor archieven is een logisch gevolg.

Naast een uitgebreide kennismaking met Amsab, zowel in Gent als in Antwerpen, waren er ook bezoeken aan de Gentse en Antwerpse stadsarchieven, aan het Museum voor Industriële Archeologie en

Textiel in Gent, aan het Studie- en Onderzoekscentrum voor Oorlog en Maatschappij in Brussel en aan het archief van het Vlaams Parlement. Herman Mkatingi heeft van zijn verblijf zeker heel wat opgestoken; een betere voorbereiding had de stage nog efficiënter gemaakt. Maar de stagebegeleiders hebben ook bijgeleerd. Op vlak van archiefwetgeving bijvoorbeeld staan de Zuid-Afrikanen verder. Het archiefwezen ligt de Zuid-Afrikaanse politieke overheden nauwer aan het hart dan de onze. Het is misschien een goed idee om Vlaamse archivariissen eens op stage naar Zuid-Afrika te sturen. Niet alleen omdat ze daar kunnen bijleren, maar ook om zelfs het kleinste vermoeden van paternalisme in Vlaamse samenwerkingsverbanden met landen uit het zuiden te ontcrachten.

Boekenbeurs

*Renilde Kerstens,
Amsab-Centrum Antwerpen*

Op 30 september en 1 oktober 2000 vond in Antwerpen voor de 24e keer het week-end van 'Het Andere Boek' plaats. Ook Amsab was op deze alternatieve boekenbeurs vertegenwoordigd met een stand met zijn verschillende publicaties. De voorgestelde boeken, affiches en kaarten kregen veel belangstelling. We zagen behalve be-

kende gezichten ook veel bezoekers die voor het eerst kennismaakten met Amsab. 'Het Andere Boek' startte in 1977 in de Handelsbeurs in Antwerpen op initiatief van onder anderen André van Halewyck (van de gelijknamige uitgeverij), Flor Fischer (tevens oprichter van Elcker-Ik) en Eddy Boutmans (huidig staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking). Hun doel was de linkse, progressieve literatuur bij het grote publiek te brengen. In 1979 werd Ludo Janssens van Oxfam-Wereldwinkel-Antwerpen medeorganisator. Vanaf 1980 werd het opzet enigszins verruimd en evolueerde 'Het Andere Boek' van een voornamelijk linkse naar een bredere alternatieve kwaliteitsboekenbeurs. Oxfam-Wereldwinkel-Antwerpen nam het secretariaat op zich en de praktische organisatie zoals de hand- en spandiensten tijdens de boekenbeurs. Onlangs vertrouwde Oxfam-Wereldwinkel-Antwerpen overigens zijn archief toe aan Amsab. In 1990 verhuisde 'Het Andere Boek' naar de Stadsfeestzaal op de Meir. Mogelijk had vorig jaar de beurs voor het laatst plaats op die locatie. De Stadsfeestzaal werd verkocht aan een Nederlandse groep die plannen heeft voor een commercieel centrum dat de Meir zal verbinden met het daarachter gelegen Hopland. Een nieuw onderkomen voor 'Het Andere Boek' zou het voormalige Permekegebouw aan het De Coninckplein kunnen worden. Met de renovatie en herinvulling van de voormalige Ford-garage in het Permeke-gebouw wil het stadsbestuur onder meer ruimte scheppen voor de organisatie van sociaal-culturele en economische manifestaties in de centrale loods. De beschikbare ruimte, zo'n